B. CÁC DẠNG TOÁN VÀ PHƯƠNG PHÁP GIẢI.

➢ **DẠNG TOÁN 1: PHƯƠNG PHÁP CHỨNG MINH BẰNG PHẢN CHỨNG .**

1. Các ví dụ minh họa.

Ví dụ 1: Chứng minh rằng với mọi số tự nhiên n và n^3 chia hết cho 3 thì n chia hết cho 3.

Lời giải

Giả sử n không chia hết cho 3 khi đó $n = 3k+1$ hoặc $n = 3k+2$, $k \in Z$

Với $n = 3k+1$ ta có $n^3 = \left(3k+1\right)^3 = 27k^3 + 27k^2 + 9k + 1$ không chia hết cho ba (mâu thuẫn)

Với $n = 3k+2$ ta có $n^3 = \left(3k+2\right)^3 = 27k^3 + 54k^2 + 36k + 4$ không chia hết cho ba (mâu thuẫn)

Vậy n chia hết cho 3.

Ví dụ 2: Cho tam thức $f\left(x\right) = ax^2 + bx + c, a \neq 0$. Chứng minh rằng nếu tồn tại số thực α sao cho $a.f\left(\alpha\right) \le 0$ thì phương trình $f\left(x\right) = 0$ luôn có nghiệm.

Lời giải

Ta có $f\left(x\right) = a\left(x + \frac{b}{2a}\right)^2 - \frac{\Delta}{4a}$, $\Delta = b^2 - 4ac$.

Giả sử phương trình đã cho vô nghiệm, nghĩa là $\Delta < 0$.

Khi đó ta có: $af\left(x\right) = a^2\left(x + \frac{b}{2a}\right)^2 - \frac{\Delta}{4} > 0, \ \forall x \in \mathbb{R}$

Suy ra không tồn tại α để $af\left(\alpha\right) \le 0$, trái với giả thiết.

Vậy điều ta giả sử ở trên là sai, hay phương trình đã cho luôn có nghiệm.

Ví dụ 3: Cho a, b, c dương thỏa mãn $abc = 1$. Chứng minh rằng nếu

$a + b + c > \frac{1}{a} + \frac{1}{b} + \frac{1}{c}$ thì có một và chỉ một trong ba số a, b, c lớn hơn một.

Lời giải

Giả sử ngược lại, khi đó ta có các trường hợp sau:

- TH1: Với ba số đều lớn hơn 1 hoặc ba số đều nhỏ hơn 1 thì mâu thuẫn với giả thiết $abc = 1$
- TH2: Với hai trong ba số lớn hơn 1, không mất tính tổng quát giả sử $a > 1, b > 1$

Vì $abc = 1$ nên $c < 1$ do đó

$\left(a-1\right)\left(b-1\right)\left(c-1\right) < 0 \Leftrightarrow abc + a + b + c - ab - bc - ca - 1 < 0$

$\Leftrightarrow a + b + c < ab + bc + ca \Leftrightarrow a + b + c < \frac{1}{a} + \frac{1}{b} + \frac{1}{c}$ (mâu thuẫn)

Vậy chỉ có một và chỉ một trong ba số $a,\ b,\ c$ lớn hơn một.

Ví dụ 4: Chứng minh rằng một tam giác có đường trung tuyến vừa là phân giác xuất phát từ một đỉnh là tam giác cân tại đỉnh đó.

Lời giải

Giả sử tam giác ABC có AH vừa là đường trung tuyến vừa là đường phân giác và không cân tại A.

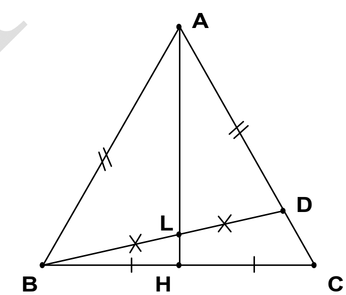

Khôngmất tính tổng quát xem như $AC > AB$.

Trên AC lấy D sao cho $AB = AD$.

Gọi L là giao điểm của BD và AH .

Khi đó $AB = AD,\ \widehat{BAL} = \widehat{LAD}$ và AL chung nên $\Delta ABL = \Delta ADL$

Do đó $AL = LD$ hay L là trung điểm của BD

Suy ra LH là đường trung bình của tam giác CBD

$\Rightarrow LH\ //\ DC$ điều này mâu thuẫn vì LH, DC cắt nhau tại A

Vậy tam giác ABC cân tại A.

2. Bài tập luyện tập.

Bài 1.14: Chứng minh bằng phương pháp phản chứng: Nếu phương trình bậc hai $ax^2 + bx + c = 0$ vô nghiệm thì a và c cùng dấu.

Bài 1.15: Chứng minh bằng phương pháp phản chứng: Nếu hai số nguyên dương có tổng bình phương chia hết cho 3 thì cả hai số đó phải chia hết cho 3.

Bài 1.16: Chứng minh rằng : Nếu độ dài các cạnh của tam giác thỏa mãn bất đẳng thức $a^2 + b^2 > 5c^2$ thì c là độ dài cạnh nhỏ nhất của tam giác.

Bài 1.17: Cho a, b, c dương nhỏ hơn 1. Chứng minh rằng ít nhất một trong ba bất đẳng thức sau sai $a\left(1-b\right) > \frac{1}{4},\ b\left(1-c\right) > \frac{1}{4},\ c\left(1-a\right) > \frac{1}{4}$

Bài 1.18: Nếu $a_1a_2 \geq 2\left(b_1 + b_2\right)$ thì ít nhất một trong hai phương trình $x^2 + a_1x + b_1 = 0,\ x^2 + a_2x + b_2 = 0$ có nghiệm.

Bài 1.19: Chứng minh rằng $\sqrt{2}$ là số vô tỉ.

Bài 1.20: Cho các số $a,\ b,\ c$ thỏa các điều kiện : $\begin{cases} a+b+c>0 & (1) \\ ab+bc+ca>0 & (2) \\ abc>0 & (3) \end{cases}$

Chứng minh rằng cả ba số $a,\ b,\ c$ đều dương.

Bài 1.21: Chứng minh bằng phản chứng định lí sau : “Nếu tam giác ABC có các đường phân giác trong BE, CF bằng nhau, thì tam giác ABC cân”.

Bài 1.22: Cho 7 đoạn thẳng có độ dài lớn hơn 10 và nhỏ hơn 100. Chứng minh rằng luôn tìm được 3 đoạn để có thể ghép thành một tam giác.